

Eva Dřízgová-Jirušová: Sudičky mi daly do vínku zpívání, radost ze života a empatii

[HELENA HAVLÍKOVÁ](#), 21.09.2022 7:00

[Eva Dřízgová-Jirušová: Sudičky mi daly do vínku zpívání, radost ze života a empatii | OperaPlus](#)

Sopranistka Eva Dřízgová-Jirušová je výraznou osobností naší operní „krajiny“ – až se nechce věřit, že už čtyřicet let. Její pěvecké i herecké umění jí umožňovaly interpretaci velmi širokého repertoáru nejen v opeře, ale i v kantátové, oratorní či písňové tvorbě. Její domovskou scénou se stala ostravská opera Národního divadla moravskoslezského, kde vytvořila na padesát rolí: sopránové titulní postavy oper Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka, Leoše Janáčka i Bohuslava Martinů, byla dojemnou Verdiho Desdemonou, Leonorou i Alžbětou z Valois, Wagnerovou Elsou, Čajkovského Tat’ánou, Pucciniho Čo-Čo-San, Liù i Manon, Bizetovou Micaělou, energickou Rossiniho Rosinou, v Mozartových operách vytvořila Zuzanku i Hraběnku Almavivu, Paminu, Donnu Annu. Dvakrát se stala laureátkou Cen Thálie za nejlepší ženský operní výkon – v roce 1996 za roli Mimì a o dva roky později za Debussyho Mélisandu.

Leoš Janáček: Kát’a Kabanová – Eva Dřízgová-Jirušová (Katěrina), 2012 (zdroj Eva Dřízgová-Jirušová)

Hostovala i v dalších našich divadlech a vystupovala také na mnoha zahraničních scénách, například jako Rusalka (Karlsruhe, Roma, Sankt Pölten) nebo Violetta (Španělsko, Rakousko). Významná jsou i její koncertní vystoupení a spolupráce s předními orchestry. Svě zkušenosti jako docentka předává dalším generacím na Janáčkově konzervatoři a Fakultě umění ostravské univerzity. Ostravská opera oslaví 22. září 2022 narozeninovým galakonzertem životní jubileum této výjimečné sólistky. A to je i důvod k rozhovoru, ve kterém Eva Dřízgová-Jirušová rekapituluje svou dosavadní uměleckou i pedagogickou dráhu.

Narodila jste se na přechodové „hranici“ znamení Raka a Lva, 22. července. Věříte v nějakou osudovou předurčenost? Ženy narozené ve znamení Raka dostaly do vínku mimořádný emoční potenciál a schopnost řídit se intuicí. Láska a rodina jsou na prvním místě. Žena Rak má mateřské sklony, je chápavá, empatická, o lidi a rodinu obětavě pečuje. Ta velká síla emocí ji ale činí i více zranitelnou, třeba kritikou, a může mít i problém s nedostatkem sebedůvěry a pochybováním o sobě. Nebo u vás převažuje vliv Lvice, která vždy ví, co chce, a většinou toho i dosáhne, má zdravé sebevědomí, netrápí se pochybnostmi a nejlépe se jí daří ve svobodném uměleckém povolání?

Zcela určitě jsem „ráček“ a to jak vyšitý. Byť na nějakou osudovou předurčenost moc nedám, přesto věřím, že nám s naším narozením byl dán do vínku jakýsi charakterový základ. Pak už záleží na nás samotných, jak s tím základem nakládáme a rozvíjíme jej. Maminka mně říkala, že jsem její „nedělnátko“. Narodila jsem se totiž v neděli. Takové děti prý bývají hodně usměvavé a tak nějak přirozeně šťastné, mají jednoduše kliku. Myslím, že to na mě docela sedí.

Když se bilančně ohlédnete – jak jste se vyrovnávala s dary, které vám sudičky daly do vínku? A při zpětném pohledu – jak jste s nimi dokázala hospodařit a smířit se se sebou, jaká jste?

Sudičky mi do vínku daly určitě to zpívání, radost ze života, myslím, že i empatii a s ní ruku v ruce jdoucí dobrou intuici. Ale také určitou lehkomyšlnost až nezodpovědnost a určitě ne příliš silné sebevědomí. S těmito vlastnostmi jsem se musela poprat a dodnes si musím některé věci více hlídat s vědomím, že mi nejdou zcela přirozeně, ale že jsou pouze z nutnosti vypěstované.

Eva Dřízgová-Jirušová (zdroj Eva Dřízgová-Jirušová)

Co vám přináší radost? A co vás naopak rmoutí?

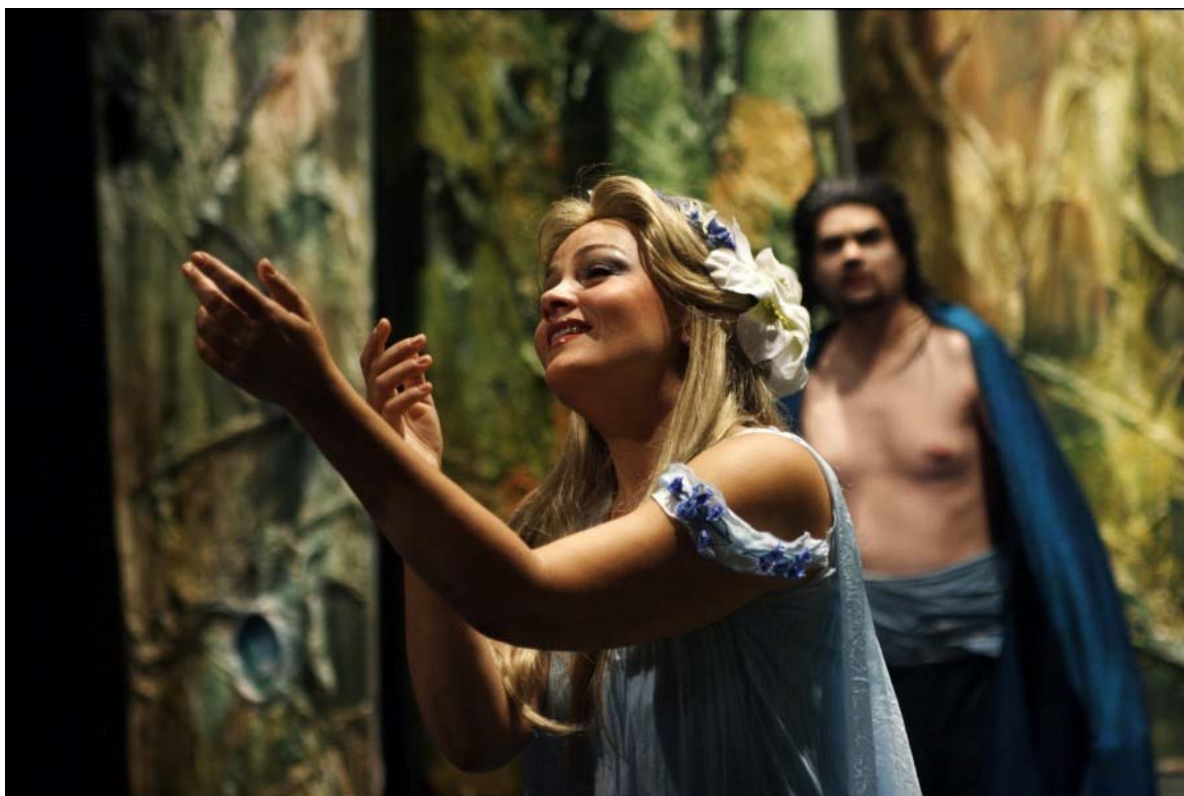
Začala bych tím, co mě opravdu rmoutí a trápí. Je to válka a rozdělování lidí na dva nesmiřitelné tábory. Přála bych si obojí zastavit, ale nemám jak. Tak alespoň vysílám do vesmíru svoje přání a prosby a doufám, že se ta vyslaná energie v nějaké pozitivní formě jednou vrátí. Radostná je pro mě láska a objetí mých dětí a vnoučat. Mám radost, když ony mají radost. Radostná jsou setkání s přáteli, milými lidmi a taky publikem. Radostná je práce, která má smysl.

Co kariéra operní sólistky dává – a co naopak bere?

To záleží spíše na tom člověku, co si vzít nechá. Mně zpívání dalo mnoho radostí, satisfakce, šťastných dní, kdy se člověk skoro vznáší. Spoustu jevištních zážitků v příbězích postav, jako by člověk žil několik životů. Přízeň mnoha lidí. Dala mi také občas pěkné nervy, hlavně když na člověka jde nemoc a má před sebou těžké zpívání. A co mi vzala? Myslím, že nic. Možná že něco ano, ale já o tom nevím.

Litovala jste někdy svého rozhodnutí stát se pěvkyní?

Nikdy mě to ani nenapadlo. Naopak. Celý život jsem vděčná těm sudičkám. Nemusela jsem hledat, tápat a trápit se vymyšlením, co chci vlastně v životě dělat. Život mi to přinesl sám a dnes mohu alespoň sama za sebe s jistotou říci, že to byla šťastná volba.

A. Dvořák: Rusalka – Eva Dřízgová-Jirušová (zdroj Eva Dřízgová-Jirušová)

Vyzařuje z vás mimořádná energie. Jak se udržujete v tak obdivuhodné kondici – nejen té pěvecké?

Děkuji za kompliment. Myslím, že je to hodně o genetice, vnitřním nastavení a taky okolí, ve kterém se pohybujete. Trávím čím dál více času ve škole s mladými, tak to ani jinak nejde. A mám dvě vnoučata, která si myslí, že na „blbinky“ a divočení je tu hlavně babička. Nejraději mají, když dělám příšeru a honím je po celém domě a zahradě. To je moje kondiční cvičení.

Když to teď vezmeme chronologicky: Narodila jste se v Boskovicích a konzervatoř jste studovala v Brně. Jak jste se v dětství přibližovala hudbě? Zpívalo a hrálo se u vás doma, chodila jste jako dítě „do houslí“ nebo „do klavíru“?

Doma se zpívalo hodně. Já jsem nejraději chodila zpívat, k velké radosti sousedů, na chodbu, kde se to krásně ozývalo. Pak jsem začala chodit do dětského kostelního sboru a jakmile mi věk dovolil, začala jsem chodit také do „lidušky“, jak se tenkrát nazývala dnešní ZUŠ. Klavír, zpěv, duo, trio, sbor. Měla jsem velké štěstí na paní učitelku Věru Škápíkovou, podpořila v nás lásku k hudbě a společnému muzicírování.

Vzpomenete si na první návštěvu opery?

Pamatuji se jen na ten velký prostor, modré sedačky v Janáčkově divadle v Brně a velký kravál všech dětí, které byly nahnány na operu bez jakékoliv přípravy. Podle toho to vypadalo. Nevím co to bylo za operu, ale vím, že dětská školní představení nejsou ideální cestou, jak přiblížit dětem operu.

Giuseppe Verdi: La traviata (zdroj Eva Dřízgová-Jirušová)

Kdy jste se rozhodla, že se zpěvu chcete věnovat profesionálně? Uvažovala jste i o jiné kariéře? Co rozhodlo? Rodiče, sourozenci?

Když jsem se hlásila na brněnskou konzervatoř, nemyslela jsem na kariéru zpěvačky, ale jednoduše jsem chtěla zpívat, být nějak spojena s hudbou, nejlépe jako ta moje úžasná paní učitelka. To až během studia, kdy jsem mnohokrát viděla všechna operní představení v Janáčkově divadle, jsem zatoužila po jevišti. Na sólovou dráhu jsem se vůbec necítila, byla bych úplně šťastná ve sboru. A tak jsem zkusila ještě během studia konkurz a ono to vyšlo. Pamatuji se na první oblékanou zkoušku, byl to *Evžen Oněgin* a já ani nemohla dospát, jak jsem se na jeviště těšila. Rok ve sboru byl pro mě skvělou zkušeností, práce s geniálním sbormistrem Josefem Pančíkem pak velkým vkladem do dalšího uměleckého života.

Měla jste ve svých začátcích nějaký pěvecký vzor/vzory? A proměňovaly se nějak během vaší kariéry?

Ano, během svého studia na brněnské konzervatoři jsem se doslova zamilovala do hlasu Natálie Romanové, která byla právě v tom nejlepším pěveckém období a já hltala všechny její role s obdivem a velkou úctou. Ze světových pěvkyní to byly například Mirella Freni, Kiri Te Kanawa, Katia Ricciarelli ale také Gabriela Beňačková a Milada Šubrtová. Každý dobrý zpěvák může být v něčem vzorem a s dnešními možnostmi slyšet snad všechny pěvce světa prostřednictvím internetových nabídek si můžeme opravdu vybírat donekonečna.

Co vám pěvecké studium dalo – a co jste při přechodu do praxe postrádala?

Je to už tak dávno, že si snad ani nepamatuji. Učila jsem se u Něvy Megové, která mě vedla velmi přirozeně a nenásilně. Jen tak mimochodem, o pár let později u ní na konzervatoři studovala Magdaléna Kožená. Později jsem chodila soukromě k panu Vlastimilu Babákovi, který měl na svědomí moje „nevědomé“ předzpívání šéfovi olomoucké opery (proběhlo během naší lekce zpěvu, aniž bych tušila, kdo to na té židli ve zkušebně vlastně sedí), po kterém přišla nabídka role Mařenky a po ní hned angažmá. Bylo mi dvacet. To se už dnes neděje. Skočila jsem do provozu rovnýma nohama. Po Mařence Vendulka, pak hned Terinka a pak Cleopatra z Händelova *Giulio Cesare* a další. Celkem nářez, neměla jsem ani čas něco postrádat a myslím, že jsem měla více štěstí než rozumu. A už jsme zase u toho nedělníčka, že?

Giacomo Puccini: Turandot – Eva Dřízgová-Jirušová (zdroj Eva Dřízgová-Jirušová)

Vaše první angažmá sólistky začalo v Olomouci, tehdy v Divadle Oldřicha Stibora. Jak vás přijali kolegové? Co bylo pro vás tehdy v těch úplných začátcích nejobtížnější?

Sešla se tam tenkrát skvělá parta mladých zpěváků. Mezi nimi byl například Richard Haan se svou tehdejší ženou Nad'ou Patrikovou nebo Iveta Žižlavská-Koppová, Irena Vašíčková, Michael Böhm a Jirka Kalendovský. Trávili jsme spolu téměř všechnen čas,

a tak to bylo trochu podobné jako ve školní partě spolužáků. Na nic obtížného si nevzpomínám, protože, jak jsem se již zmínila, byla jsem poněkud lehkomyšlná.

Zůstala jste v Olomouci dva roky – pak už si vás přetáhlo Státní divadlo Ostrava. V průběhu své operní kariéry jste úspěšně vystupovala doma i v zahraničí na prestižních scénách – ale vždy jste se vracela zpět do Ostravy. Co bylo tím hlavním důvodem, že jste nepodlehla vábení odjinud?

V Ostravě mi bylo dobře. Byli tu výborní kolegové a nepěstovala se mezi námi nikdy řevnivost. Dostávala jsem krásné role a taky jsem zde pocítila silnou přízeň publika. Divadlo mi vycházelo vstříc, když jsem potřebovala odjet, takže jsem o možnosti jinde nepřišla. Rozvinula se pravidelná spolupráce s Janáčkovou filharmonií, začala jsem natáčet pro rozhlas i televizi, ale hlavně jsem zde našla spoustu krásných lidí. Zjistila jsem, že ač ráda jezdím hostovat jinam, ještě raději se vracím domů do Ostravy.

Vaši skvostnou kariéru sleduji od vašich olomouckých počátků a děkuji vám za spoustu nádherných večerů. Stala jste se klíčovou osobností dlouhé éry ostravské opery. Bilance vašich úspěchů je obdivuhodná a zaslouží to nejvyšší ocenění. Jak zpětně vy sama svou kariéru hodnotíte? Co považujete za svůj největší úspěch?

Divadlo je kolektivní záležitost, funguje jako hodinový stroj. Když se jedno kolečko zasekne, mají problém všichni. Dobré představení neudělá jeden protagonista, ale všichni dohromady. Musí se „partneřit“, vnímat a slyšet se navzájem, mít se rádi, respektovat. Nevnímám svou minulost jako nějakou kariéru, ale spíše to, že se mi povedlo mít nádhernou práci, kterou jsem milovala a snad se mi také dařila. Největším úspěchem pro mě je, že mě tu mají rádi. Snad.

Giuseppe Verdi: La traviata – Eva Dřízgová-Jirušová (zdroj Eva Dřízgová-Jirušová)

Z reakcí publika na vaše představení můžu potvrdit, že mají. Nicméně – musela jste si projít nějakými krizemi? Kdo vám byl v tu dobu největší oporou?

Určitě. Psychika je prapodivná věc a občas vás zradí. Jednou se vám něco nepovede, podruhé máte obavu, aby se to náhodou neopakovalo, a když ano, máte zaděláno na problém. Ztrácíte jistotu a volnost. Někdy ale přijde krize plíživě a nenápadně, prostě začnete zpívat postupně trochu jinak – hůře a vy si toho ani nevšimnete, nebo drobné signály ignorujete. Čím dříve si přiznáte, že je něco v nepořádku, tím větší naději máte, že ten směr zvrátíte. V takové chvíli je dobré mít někoho, kdo vás na problém včas upozorní a s kým ho řešíte. Ideální je mít po celý život svého hlasového pedagoga, který vás sleduje a kontroluje, případně zvedne prst. Musíte nejdřív zjistit proč se vám to děje a pak začít tvrdě pracovat. Myslím, že každý zpěvák něco podobného zažil a já nejsem výjimkou. V mém soukromém životě jsem ale měla partnera, který oboru rozuměl a byl mi v tomto směru oporou. Ale i při veškeré podpoře si zpěvák v krizi musí svým způsobem cestu z ní projít a protrápit sám. Je to podobné jako při výuce zpěvu. Já svým studentům vždycky říkám: já ti mohu poradit, navést, vysvětlit, ale přijít na to a udělat to už musíš jenom ty sám.

Máte na repertoáru na padesát rolí různých pěveckých oborů a stylů. Které považujete pro vás za nejvýznamnější a proč?

Nejbližší a nejmilovanější byly Jenůfa a Rusalka. Obě mě provázely po mnoho let, jestli počítám dobře, tak jenom Rusalku jsem zpívala celkem ve dvanácti inscenacích, z toho ve třech u nás v Ostravě. Ze světového repertoáru bych jmenovala za všechny

Čo-Čo-San. Když se tak nad tím zamyslím, tyto postavy spojuje nejen nádherná a emočně silná hudba, ale také osudová láska a zrada.

A odmítla jste někdy roli?

Nevzpomínám si.

Zůstaly ještě nějaké, které jste neměla příležitost si zazpívat?

Nastudovala jsem si tak zvaně „do kapsy“ Gildu ještě dříve, než jsem přišla do Ostravy. Moc se mi ta role líbila a toužila jsem po ní. Ale *Rigoletto* byl nasazen v době, když jsem byla na mateřské. To stejné se mi stalo i s Markétkou z Gounodova *Fausta*. To mě bylo opravdu líto.

Jak se postupně formoval váš názor na roli dirigenta a režiséra při přípravě inscenace? Začínala jste v době, kdy ještě ústřední postavou tohoto procesu byl dirigent, zažila jste i období, kdy o dominantní roli začali usilovat režiséři, nejdříve operní a postupně i činoherní – a role dirigenta ustoupila do pozadí.

Jaká je vaše zkušenost s tímto vývojem?

Možná bychom mohli zmínit, že ještě předtím byla i doba, kdy měl vedoucí postavení v opeře zpěvák. A jsou známé i příběhy, jak operní dům vyměnil dirigenta jen proto, že nechtěl pěvecké hvězdě vyhovět v exhibičním pojetí árie. Můj názor je ten, že v nejdůležitější a nejrespektovanější pozici by měl být vždycky autor. Ze zápisu v partitūře by se mělo vycházet a měl by se ctít. To však neznamená, že by nemohla být inscenace moderní, nová, nějakým způsobem aktuální a zajímavá. Přece nemusí být vůbec tradiční, aby přesto mohla respektovat autora. Nesmí jej znásilňovat, hledat naschvály a nepřirozenosti jdoucí proti hudbě a jejímu tvůrci. Toho by se měli dle mého názoru držet jak dirigenti, tak i režiséři a samozřejmě také pěvci. Inscenační tým by neměl mezi sebou bojovat, jak se bohužel někdy děje, ale tvořit ve společné harmonii.

Franco Alfano: *Cyrano z Bergeracu* – Eva Dřízgová-Jirušová (zdroj Eva Dřízgová-Jirušová)

Od roku 2000 se věnujete i pedagogické činnosti (Janáčkova konzervatoř a ostravské gymnázium, od roku 2008 vedoucí katedry sólového zpěvu Fakulty umění na Ostravské univerzitě). Co se snažíte svým svěřencům předávat především?

Svoje zkušenosti. Sbírala jsem je celý život, na spoustu věcí jsem si musela přijít sama, protože mi je nikdo neřekl. Oni to ode mě dostanou v jednom balíčku, ale stejně si musí prošlapat tu svou cestičku. Snažím se jim být vzorem v pracovitosti, trpělivosti a nemaluji jim vzdušné zámky. Na druhé straně je třeba říci, že pedagogická práce se pro mne samotnou stala dobrou cestou, jak si spoustu věcí více uvědomit, pojmenovat a udělat si jaksi větší pořádek. Je to takové vzájemné obohacování, i když někdy docela vyčerpávající.

Stála jste u koncepčně promyšleného projektu Operní akademie Ostrava – spolupráce Národního divadla moravskoslezského s ostravskou Fakultou umění. Díky ní mají studenti možnost podílet se v plně profesionálních podmínkách na repertoárové inscenaci NDM po boku zkušených kolegů. V rámci Operní akademie už byly nastudované opery Toma Johnsona *Čtyřnotová opera*, Antonia Salieriho *Škola žárlivých*, Maurice Ravela *Dítě a kouzla*, v letošní sezoně to bude kombinace Purcellovy opery *Dido a Aeneas* s Monteverdiho *Tancem nevděčnic*. V našich podmínkách je takový projekt unikátní a velmi záslužný.

Na vzniku tohoto projektu má lví podíl Jiří Nekvasil, ředitel NDM. Byl to právě on, který nám takovou spolupráci navrhl, umožnil a pomohl realizovat. Pro studenty je to obrovský bonus ke studiu.

Existuje něco jako „ideální“ zpěv, ke kterému by se měli sólisté vztahovat – nebo naopak je nejdůležitější osobitost, samozřejmě za předpokladu zvládnuté pěvecké techniky?

To je velké téma k diskusi. Obojí určitě platí, ale zdá se mi, že je třeba dát si velký pozor, aby se ta představa „ideálního“ zpěvu příliš neodklonila pod rouškou té osobitosti, anebo často praktické potřeby – být slyšet. Občas mám dojem, že i někteří dirigenti začínají upřednostňovat velikost a šíři hlasu před jeho krásou. Ideál tónu je estetická záležitost, může podléhat módě, vkusu, trendu, potřebám a tak dále. Nesmíme ale zapomínat na to, že bychom měli „zpívat“, nikoliv „řvát“. Pěstovat krásu, ne sílu, pěstovat a bránit tu základní estetickou hodnotu zpěvu. Je jasné, že může někdy dramatický výraz cíleně vylučovat krásu zpěvu, ale to jsou specifické výjimky, potvrzující ten základ. Tak to alespoň vnímám já.

Leoš Janáček: Káťa Kabanová – Eva Dřízgová-Jirušová – Katěrina (zdroj Eva Dřízgová-Jirušová)

V čem to dnešní adepti zpěvu mají obtížnější – nebo naopak snazší?

Dnes mají mladí adepti zpěvu jednoznačně větší možnosti vzdělávání. Už jen možnost poslechnout si téměř vše co existuje, možnost zajet si do jakékoliv opery v zahraničí, fungují studijní programy Erasmus, organizují se různé interpretační workshopy, letní

školy, mezinárodní soutěže, na internetu je množství masterclasses těch nejlepších pěvců... Naše doba byla v tomto směru velmi omezená. Na druhou stranu je dnes daleko větší konkurence. Dnes jen tak nepřiletí nabídka do angažmá. I již osvědčení a známí pěvci musí podstupovat konkurzy. Doba je tvrdší, neúprosná. Naštěstí se ale ještě najdou mezi šéfy a řediteli i osvícení jedinci, kteří chtějí vychovat mladého pěvce, úkolovat ho postupně a připravit ho na dlouhodobou službu divadlu – opeře. Díky za ně.

Jako pedagožka se jistě setkáváte s tím, že vidíte/slyšíte, že student je sice velmi pilný, ale na první obor mu zkrátka pánbůh nenadělil. Dá se prvooborový zpěv vydržít? A naopak – setkala jste se s talentem, který ale jeho nositel nedostatkem píle prohosподаřil? Je talent limitující podmínkou – nebo se dá „nějak“ nahradit?

I velký talent, ale bez píle, je běh jen na krátkou trať. Aby mladý umělec uspěl, potřebuje mít minimálně dar pěkného hlasového materiálu, pěveckou a hudební inteligenci, vytrvalost a píli, neměl by být herecké dřevo. A jelikož divadlo je od slovesa „dívat se“, měl by také splňovat nějaké základní estetické vlastnosti. Ostatní se dá naučit. Vydržít se dá leccos, ale jen do jisté míry.

Jak jste koncipovala svůj narozeninový galakonzert?

Na koncertu zazní úryvky z oper, které jsem zpívala nejraději a možná, že ostravský divák je má i tak trochu se mnou spojeny. Takže taková malinká rekapitulace. Hosty koncertu jsou moji kolegové, přátelé. S některými mě pojí mnohá jevištní či koncertní „partneřina“ a s některými k tomu ještě společně prožitá léta ve vztahu student – učitel. Hrát bude operní orchestr, se kterým společně muzicírujeme již osmatřicátým rokem, a mám radost, že zazpívá i náš vynikající sbor. Dirigovat bude Marek Šedivý a slovem nejpovolanějším koncert provede Jiří Nekvasil. Moc se na ně na všechny těším a doufám, že i publikum, které již k mé velké radosti vykoupilo všechna místa, bude spokojené.

Děkuji za rozhovor, přeji úspěšný narozeninový galakonzert a hodně důvodů k radosti.